



ת"פ 34210/08/18 - מדינת ישראל נגד יבגני רמפל

בית משפט השלום בראשון לציון
ת"פ 34210-08-18 מדינת ישראל נ' רמפל(עציר)
בפני כב' השופט עמית מיכלס
המאשימה
נגד
יבגני רמפל
הנאשם

בשם המאשימה: עוה"ד מודיש ארדני ועו"ד מאיה אשכנזי

בשם הנאשם: עו"ד דניאל פאר

גזר דין

רקע ועובדות כתב האישום המתוקן

1. הנאשם הורשע על יסוד הודאתו, במסגרת הסדר דיוני, שכלל את תיקון כתב האישום בריבוי עבירות של **סחר בסם מסוכן** לפי סעיף 13 ו-19א לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג - 1973 (להלן: הפקודה) והחזקת סם שלא לצריכה עצמית, לפי סעיף 7(א) ו-7(ג) רישא לפקודה.

2. **על פי החלק הכללי** של כתב האישום המתוקן, במהלך החודשים יוני-יולי 2018 קשר הנאשם קשר עם אחרים, שזהות חלקם אינה ידועה למאשימה, לסחור בסם מסוכן מסוג מריחואנה. במסגרת הקשר ולשם קידומו, היו האחרים מפרסמים ביישומון הטלגרם הודעות ובהן הצעה לרכוש סם מסוכן, והמעוניינים תיאמו איתם את פרטי העסקה, ובכלל זה כמות וסוג הסם, מחירו, ומקום מפגש לצורך ביצוע העסקה. לאחר מכן העבירו האחרים בהודעה את פרטי העסקה לנאשם, אשר על פי חלקו בקשר היה אמור להגיע למקום המפגש ולבצע את עסקת הסחר בהתאם לאמור בהודעה. בתמורה לחלקו, שילמו האחרים לנאשם ₪ 100 עבור כל עסקה שבוצעה.

על פי עובדות האישום הראשון, במהלך חודש יוני 2018, בראשון לציון, סיפק הנאשם לאדם בשם אלכסנדר סיגריות המכילות סם מסוכן מסוג מריחואנה מעורבב עם טבק במשקל לא ידוע.

על פי עובדות האישום השני, ביום 19.7.2018 בראשון לציון, מכר הנאשם לאדם בשם ארז מריחואנה במשקל של 10 גרם תמורת 700 ₪, בהתאם לפרטים שהועברו אליו על ידי אחר במסגרת הקשר.



על פי עובדות האישום השלישי, ביום 21.6.2018 בבית דגן, מכר הנאשם לאדם בשם יגאל סם מסוכן מסוג מריחואנה במשקל של כ-5 גרם תמורת 400 ₪, בהתאם לפרטים שהועברו אליו על ידי אחר במסגרת הקשר. נוסף על כך, ביום 28.6.2018 מכר הנאשם לאישה בשם חן ביהוד סם מסוכן מסוג מריחואנה במשקל של כ-5 גרם תמורת 400 ₪, בהתאם לפרטים שהועברו אליו על ידי הקטין א.א במסגרת הקשר.

על פי עובדות האישום הרביעי, ביום 21.6.2018 בפתח תקווה, מכר הנאשם לאדם בשם גיל סם מסוכן מסוג מריחואנה במשקל של כ-5 גרם תמורת 500 ₪, בהתאם לפרטים שהועברו אליו על ידי אחר במסגרת הקשר.

על פי עובדות האישום החמישי, ביום 17.6.2018 ברמת גן, מכר הנאשם לאישה בשם סנדי סם מסוכן מסוג מריחואנה במשקל של כ-3 גרם תמורת 180 ₪, בהתאם לפרטים שהועברו אליו על ידי אחר במסגרת הקשר.

על פי עובדות האישום השישי, ביום 17.6.2018 בלוד, מכר הנאשם לאדם בשם מקסים סם מסוכן מסוג מריחואנה במשקל של כ-5 גרם תמורת 400 ₪, בהתאם לפרטים שהועברו אליו על ידי אחר במסגרת הקשר.

על פי עובדות האישום השביעי, ביום 25.6.2018 בשהם, מכר הנאשם לאדם בשם יהודה סם מסוכן מסוג מריחואנה במשקל של כ-8 גרם תמורת 650 ₪, בהתאם לפרטים שהועברו אליו על ידי אחר במסגרת הקשר. באותו מועד מכר הנאשם בתל אביב לאדם בשם עומר, סם מסוכן מסוג מריחואנה במשקל של כ-10 גרם תמורת 900 ₪, בהתאם לפרטים שהועברו אליו על ידי הקטין א.א במסגרת הקשר.

על פי עובדות האישום השמיני, ביום 22.6.2018 בגבעת כח, מכר הנאשם לאדם בשם נתנאל סם מסוכן מסוג מריחואנה במשקל של כ-3 גרם תמורת 350 ₪, בהתאם לפרטים שהועברו אליו על ידי אחר במסגרת הקשר.

על פי עובדות האישום התשיעי, ביום 22.7.2018 בראשון לציון, החזיק הנאשם במקומות שונים ברכבו מ.ר: 82-155-24, בסם מסוכן מסוג מריחואנה במשקל כולל של כ-71 גרם נטו, כשהוא מחולק ל-29 שקיות.

על פי עובדות האישום העשירי, ביום 27.6.2018 בתל אביב, מכר הנאשם לאדם בשם יפתח סם מסוכן מסוג מריחואנה במשקל של כ-10 גרם תמורת 900 ₪, בהתאם לפרטים שהועברו אליו על ידי הקטין א.א במסגרת הקשר.

3. מהאמור עולה שהנאשם מכר ב-10 הזדמנויות ל-10 קונים שונים סם מסוכן מסוג מריחואנה, בכמויות שנעו בין 3 ל-10 גרם, ובהזדמנות נוספת סיפק סיגריות של מריחואנה לאחר. כן החזיק הנאשם ברכבו כ-71 גרם של סם מסוג מריחואנה כשהוא מחולק לשקיות. כבר עתה אציין שעל אף שהמאשימה השתמשה בכתב האישום הן במילה "קנאבוס" (אישומים 9 ו-10) והן במילה "מריחואנה" (ביתר האישומים), עדיין לא ניתן לומר שהנאשם סחר בשני סוגי סמים, כנטען על ידי המאשימה, שהרי הווי ידוע לכל שמדובר באותו חומר.



4. במסגרת ההסדר הדיוני, הופנה הנאשם לשירות המבחן, זאת מבלי שהוצגה בין הצדדים הסכמה עונשית. בסופו של יום הוגשו בעניינו של הנאשם שלושה תסקירים, כשבאחרון המליץ שירות המבחן להימנע מלהטיל עליו עונש מאסר מאחורי סורג ובריח, ולהסתפק תחתיו בעונש מאסר קצר שירוצה בעבודות שירות לצד צו מבחן למשך שנה.

ראיות וטיעוני הצדדים לעונש

5. מטעם הנאשם הוגש דוח תיקי הוצל"פ המלמדים על חובותיו בסך כולל של כ- 238,500 ₪ (נ/1). כן הוגש מכתב מיום 15.7.2019 מאת רשות האוכלוסין וההגירה, לפיו הרשות שוקלת לסרב לבקשת אשת הנאשם, שהיא נתינה זרה, להקנות לה מעמד מכח נישואין בשל התיק הפלילי דנא (אז מב"ד).

6. ב"כ המאשימה עמדה בטיעוניה על הערכים המוגנים בהם פגע הנאשם, על נסיבות העבירות בהן הורשע, ריבוי, חומרתן ועל מדיניות הענישה הנוהגת. בין יתר הנסיבות הטעימה התובעת את חלקו המשמעותי של הנאשם בשרשרת הפצת הסם, נגישותו לסם, מספרם הרב של הקונים והשימוש ביישומון הטלגרם, המקשה על האכיפה בעבירות אלו. התובעת הפנתה לכלל לפיו על שיקולים אישיים של נאשם לסגת מפני שיקולי הגמול וההרתעה וציינה שמקרה זה אינו חריג.

ב"כ המאשימה עתרה לקבוע מתחמים שונים עבור כל קבוצת אישומים בהתאם לחומרתם: בגין אישומים 3-6, העוסקים בסחר במריחואנה בכמויות שבין 3-5 גרם - עתרה התובעת למתחם הנע בין 6 ל-12 חודשי מאסר לכל אישום; בגין אישומים 2,7 ו-10, העוסקים בסחר במריחואנה בכמויות שבין 8-10 גרם - עתרה למתחם הנע בין 8 ל-18 חודשי מאסר בפועל; וביחס לאישום 9 העוסק בהחזקת מריחואנה במשקל של כ- 70 גר' - עתרה לקבוע מתחם ענישה הנע בין מספר חודשי מאסר ועד 10 חודשי מאסר בפועל. לא הוצע מתחם ענישה עבור האישום הראשון של אספקת סיגריות המריחואנה. אשר לעונש בתוך המתחם, נטען שההליך הטיפולי הקצר אותו עבר הנאשם לא איין את מסוכנותו, בהתחשב בגורמי הסיכון - חובותיו הכבדים והיעדר גורמי תמיכה. בסופו של יום, ביקשה התובעת למקם את עונשו של הנאשם ברף העליון של כל אחד ממתחמי הענישה שהציעה, ולהטיל עליו בנוסף מאסר מותנה, קנס, פסילת רישיון נהיגה, לרבות פסילה על תנאי והתחייבות.

7. מנגד עתר ב"כ הנאשם לקבוע מתחם עונשי אחד לכלל האישומים, הגם שלא נקב במתחם עצמו. לצד זאת, ביקש הסנגור לחרוג ממתחם הענישה ההולם, לאמץ את המלצת שירות המבחן, ולהסתפק בעונש מאסר קצר לריצוי בדרך של עבודות שירות. לטענת הסנגור, חלקו של הנאשם בעבירות התמצה בהיותו שליח ב-8 עסקאות סם שבוצעו לאורך פחות מחודש ימים, מעורבות בגינה הרוויח במצטבר 800 ₪ בלבד. אשר לאישום הראשון העוסק באספקת סם - טען שמדובר ב"ג'וינט" שהועבר בין הנאשם לחברו, והוסיף שעל אף שמחומר הראיות עולה שהסמים שנתפסו ברכב הנאשם נמסרו לו על ידי סוחר סמים שנעצר ביחד אתו, לא נפתחו נגד האחר הליכים פליליים. בהקשר זה ביקש הסנגור להתחשב בטיעונים שנטענו במסגרת בקשה לביטול כתב האישום מחמת אכיפה בררנית.

אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, הטעים הסנגור את כבדת הדרך שעשה הנאשם משך שנתיים



וחצי ואת נסיבותיו האישיות, לרבות עברו הנקי, היותו נשוי ואב לשני ילדים קטנים, חובות כבדים, וסכנת גירוש אליה חשופה משפחתו כתוצאה מההליך הפלילי. צוין כי הנאשם היה עצור משך 51 יום ובהמשך שהה 8 חודשים במעצר בית מלא עד להקלה בתנאי השחרור שניתנה בהמשך. בשל כל אלו ביקש הסנגור לסטות ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום ולהסתפק, כאמור, במאסר קצר לריצוי בעבודות שירות.

8. הנאשם ניצל את זכות המילה האחרונה, הודה בטעותו והוסיף שמזה שנתיים וחצי לא מרפה ממנו המחשבה כי במעשיו "שם את משפחתו תחת אש" ועל כך הוא מתקשה לסלוח לעצמו. הנאשם הביע צער על מעשיו וביקש להתחשב במצבו ובמצב משפחתו.

קביעת מתחם העונש ההולם

9. קביעת מתחם העונש ההולם לאירוע הפלילי נעשית בהתאם לעיקרון ההלימה, היינו, קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמתו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. לשם קביעת מתחם הענישה ההולם, בהתאם לעיקרון ההלימה, יש להתחשב בערך החברתי שנפגע, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

10. בטרם ייקבע מתחם הענישה, הואיל וכתב האישום מונה 9 אישומי סחר בסמים (מתוכם אישום אחד של אספקת סם) וכן עבירה של החזקת סמים, יש לקבוע אם אישומים אלו מהווים אירוע עברייני אחד או שמא 10 אירועים שונים המצדיקים קביעת מתחם ענישה נפרד לכל אישום. במחלוקת שהתגלעה בין הצדדים בסוגיה זו דעתי כדעת ההגנה, כפי שיבואר להלן.

בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014) (להלן: עניין ג'אבר) נקבע בדעת הרוב כי עבירות שיש ביניהן "קשר ענייני הדוק" ואשר ניתן להשקיף עליהן כמסכת עבריינית אחת ייחשבו לאירוע אחד. על כך הוסיף השופט ע' פוגלמן כי להשקפתו "התיבה 'אירוע אחד' רחבה דיה כדי לכלול גם פעולות עברייניות שבוצעו על פני רצף זמן; כללו מעשים שונים; ביחס לקורבנות שונים; ובמקומות שונים. הכל - כל עוד הם מהווים מסכת עבריינית אחת" (פסקה 2 לחוות דעתו). בע"פ 5643/14 עיסא נ' מדינת ישראל (23.6.2015) הוסיף השופט צ' זילברטל:

"...קביעת מספר מתחמי עונש שלא לצורך עלולה במקרים מסוימים להביא להעלאת רף הענישה באופן שאינו ראוי, על-ידי פריטה לפרוטות של הרכיבים העונשיים בעניינו של הנאשם ויצירת תחושה לא נוחה של "התחשבות" עמו, העצמה של חומרת מעשיו מעבר למתחייב וחריצת דינו בדרך מלאכותית. שנים טרם הבניית שיקול הדעת בענישה, באה לידי ביטוי בפסיקת בית משפט זה גישה דומה, כאשר נפסק שכאשר מדובר בסדרת עבירות מאותו הסוג שבנסיבותיהן הן דומות זו לזו יש מקום להטיל עונש כולל בגין מכלול העבירות, שכן "קביעת עונש נפרד עבור כל אחת מהן נראית במקרה כזה כמלאכותית" (השופט' כהנא בע"פ 212/79 פלוני נ' מדינת ישראל פ"ד לד(2) 421, 432-433 (1979)).

עוד ראו האמור מפי השופט ד' ביניש ברע"פ 5798/00 ריזי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 1,



12 (2001):

"יתרונה של שיטת העונש הכולל הוא בכך שהיא מאפשרת לבית-המשפט להביע עמדה עונשית ראויה ביחס למכלול התנהגותו הפלילית של הנאשם. במקרים רבים, כאשר ההרשעה מתייחסת לשורת עבירות המהווה מסכת אחת של התנהגות עבריינית, הגם שניתן לחלקה באופן טכני לעבירות מספר, ראוי להטיל בגינה עונש כולל אחד. כך הוא המצב כאשר כל העבירות נגזרות מתכנון עברייני אחד עד שאין לפרוט את ההתנהגות העבריינית לעונשים נפרדים. כך גם כאשר העבירות אינן מבוצעות במישור אחד מבחינת הזמן, אך בשל מהותן, מספרן, תדירותן והזיקה ביניהן ניתן לראות בהן מכלול אחד של התנהגות עבריינית".

יש בעמדות השופטים בפרשות הנ"ל, אף כי הן נאמרו בהקשר שונה, משום תמיכה בהגיון העומד ביסוד פרשנות המונח "אירוע" כפי שזו נקבעה בידי הרוב בעניין ג'אבר..." (פסקה 11 לפסק הדין).

11. וחזרה לענייננו. לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים, דומני שיש לראות בעסקאות הסמים, בנסיבות המקרה שלפנינו, כסדרת עבירות המהוות מסכת עבריינית אחת. העסקאות בוצעו כולן בתוך חודש ימים, רובן בפער של ימים ספורים זו מזו, ובאותה שיטה - פניית הלקוחות לאחרים דרך יישומון הטלגרם והעברת פרטיהם אל הנאשם לצורך ביצוע העסקה בפועל. על אף שמדובר בלקוחות שונים בכל עסקה ועסקה, דומה שדווקא חלוקת האירוע למספר תתי אירועים, עלולה למזער את חומרת המעשים בכללותם, ולנתק רעיונית את הקשר ביניהם. ביחס לעבירה של החזקת 70 גרם מריחואנה - מכתב האישום עולה כי העבירה בוצעה כחלק מאותה תכנית עבריינית שמטרתה אספקת מריחואנה ללקוחות שונים בהתאם לשיטה המפורטת בכתב האישום. על כך מעידים חלוקת הסם למנות קטנות שנארזו ב- 29 שקיות ומועד תפיסת הסמים ברכבו של הנאשם - 3 ימים בלבד לאחר מועד ביצוע עסקת הסם האחרונה המיוחסת לו בכתב האישום. בנסיבות אלו, ברי כי אין הצדקה לקבוע מתחם ענישה עצמאי לעבירה זו.

12. טרם נמשיך בדיון, מצאתי להעיר שתי הערות. האחת, במקרה שנדון בפני בעת האחרונה [ת"פ 18218-11-19 מדינת ישראל נ' אסתרין (19.1.2021)], הביעה המאשימה עמדה שונה, לפיה 50 עסקאות סחר בסמים מהוות אירוע כולל אחד. הגם שאין מדובר באותה יחידה של התביעה הכללית, עדיין ראוי שתגובש מדיניות טיעון אחידה בנסיבות דומות. השנייה, גם אם היה מקום לקבוע מתחם עונשי נפרד לכל עסקה, לא ניתן לקבל את עמדת המאשימה לקביעת מתחמים שונים המתחשבים בכל גרם של סם מסוכן מסוג קנאביס, בפרט כאשר בכל אחת מהעסקאות נמכרו סמים בכמות שאינה עולה על הכמות שהוגדרה בחוק ל"צריכה עצמית".

13. למעלה מן הצורך, מצאתי לשוב ולהזכיר, כפי שכבר קבעתי לא פעם, שלקביעה אם מדובר באירוע אחד כולל או מספר אירועים, נפקות מעשית מועטה בלבד ולמעשה אין בה כדי לשנות מהתוצאה העונשית. הטעם לכך הוא שממילא כאשר מעשי הנאשם בשני אישומים או יותר מהווים אירוע עברייני אחד, עדיין יש מקום להתחשב לצורך קביעת המתחם העונשי במספר המעשים העברייניים המרכיבים את אותו "אירוע", שהרי כבר נקבע ש"לעיתים, העובדה שהאירוע כולל כמה מעשים יכולה לשוות לו מידה נוספת של חומרה" (עניין ג'אבר; ע"פ 2454/18 שיינברג נ' מדינת ישראל (2.12.2018) פסקה 20 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן).



על כל אלו יש להוסיף, שבין אם המעשים מהווים 'אירוע אחד' ובין אם הם מהווים 'כמה אירועים', ממילא רשאי בית המשפט בסופו של יום לקבוע עונש כולל אחד לכל העבירות, באופן שיבטא את חומרת מעשיו [השופט י' דנציגר בע"פ 4316/13 מדינת ישראל נ' חג'אמה, פסקה 22 (30.10.2014)]. לגישה אחרת בעבירות של סחר בסמים ראו רע"פ 4687/15 פלג נ' מדינת ישראל (13.8.2015).

אשר על כן, אני קובע שכלל אישומי הסחר בענייננו ייחשבו כאירוע אחד מרובה פרטים, ובהתאם ייקבע מתחם עונשי אחד לכולם, תוך התחשבות במספר העסקאות, בסוג הסם, במספר הקונים, בטיב הקונים (במקרה זה בגירים בלבד) ובמשך התקופה בה בוצעו העסקאות.

14. במעשיו פגע הנאשם בערך המוגן שעניינו הגנה על שלום הציבור ובריאותו מנזקי השימוש בסמים מסוכנים ומהשפעתם הממכרת וההרסנית. על החומרה הרבה הטמונה בעבירות סמים ועל היד הקשה בה מצווים בתי המשפט לנהוג עם סוחרי הסמים עמד בית המשפט העליון במספר רב של פסקי דין ודומה שאין צורך להרחיב את הדיבור על כך [ראו למשל: ע"פ 972/11 מדינת ישראל נ' יונה; ע"פ 2000/06 מדינת ישראל נגד ויצמן, פסקה 5 (20.7.2006); ע"פ 6747/11 מדינת ישראל נ' אבו רקייק, פסקה 9 (3.1.2013)]. על נפיצות תופעת הסחר ב"סמים קלים" תוך שימוש ביישומון הטלגרם והצורך להילחם בה באמצעות ענישה מוחשית ומרתיעה עמד השופט י' עמית בע"פ 2596/18 כפיר זנזורי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (12.8.2018):

"ריבוי המקרים המובאים לפנינו בעת האחרונה - של גידול, ייצור והפקת קנבוס לשם הפצה ומכירה, כמו גם הפצה ומכירה של קנבוס תוך שימוש באפליקציית ה'טלגראם', מעוררים את התחושה, הגם שאינה מגובה בסטטיסטיקה או במחקר אמפירי, כי המדיניות שבאה לידי ביטוי בחוק הסמים המסוכנים (עבירת קנס מיוחדת - הוראת שעה), התשע"ח-2018 (שתחולתו ביום 1.4.2019) - זלגה שלא בטובתה למחוזות אחרים. צרכנים ומשתמשים ואנשים נורמטיביים, שבעבר לא היו נכונים ליטול על עצמם סיכון להסתבך בעולם הפלילי, נכונים כיום לילך צעד נוסף ולהפוך למגדלים ולסוחרים בסם. זאת, מתוך תפיסה שגויה כי מדובר ב'סמים קלים', ובהינתן הטכנולוגיה המאפשרת מכירה והפצה קלה ו'סטרילית' של סמים. ברם, סחר בסמים הוא סחר בסמים. ידע כל מי שמהרהר בדרכים לעשיית כסף קל, כי מדיניות הענישה לא השתנתה ובית המשפט רואה בחומרה עבירות של סחר והפצה של סמים מסוכנים, גם סמים 'קלים', תוך הטלת ענישה משמעותית ומרתיעה. צרכנים ומשתמשים - ראו הוזהרתם."

15. אשר לנסיבות ביצוע העבירות - הנאשם מכר סם מסוג מריחואנה ב-10 הזדמנויות במשקלים של בין 3 ל-10 גרם, ל-10 לקוחות שונים. מרבית העסקאות בוצעו על פני תקופה קצרה של כ-10 ימים בלבד. עסקה נוספת בוצעה 3 שבועות לאחר מכן, סמוך למועד בו נתפסו ברכבו של הנאשם כ-70 גרם מריחואנה מחולקים לשקיות, ראייה לכך שבכוונת הנאשם היה להפיץ את הסמים ללקוחות נוספים. התקופה הקצרה בה בוצעו עסקאות הסמים מעידה על האינטנסיביות שאפיינה את פעילות הנאשם, אשר ביותר ממועד אחד עבר באותו היום מעיר לעיר, וביצע עסקאות בפער של שעות ספורות זו מזו. הסמים היו נגישים לנאשם, והנאשם מצדו נערך לספקם במהירות. ביצוע העבירות תוך שימוש ביישומון הטלגראם, המוכר, בין היתר, כפלטפורמה לסוחרי סמים לצורך העברת מסרים לקהל לקוחות רחב, תוך הפחתת הסיכוי להיתפס, מהווה אף הוא שיקול לחומרה. סוג הסם והכמויות הקטנות יחסית שנמכרו בכל עסקה יישקלו



לקולא. עוד נתתי דעתי לעובדה שהסם לא נמכר לקטינים.

מתסקיר שירות המבחן עולה שברקע לעבירות רצונו של הנאשם להשיג רווח מהיר, בתקופה בה נקלע לחובות כבדים בשל התנהלות כלכלית לא אחראית. שירות המבחן העריך כי קשייו של הנאשם בבקשת עזרה צמצמו את האפשרויות שעמדו בפניו להתמודדות עם המצוקה הכלכלית אליה נקלע.

16. נוכח האמור, סבורני כי **מידת הפגיעה בערכים המוגנים** בענייננו היא בינונית - נמוכה.

בחינת מדיניות הענישה הנוהגת

17. בחינת מדיניות הענישה מעלה שבעבירות שעניין סחר בסמים, יוטלו, ככלל, עונשי מאסר לריצוי מאחורי סורג ובריח, זאת גם מקום בו מדובר בנאשמים נעדרי עבר פלילי או בעלי נסיבות אישיות קשות. על מדיניות ענישה זו ניתן ללמוד מפסקי הדין הבאים, בהם גם פסקי הדין שהוגשו על ידי המאשימה:

א. ברע"פ 5698/17 ליפצר נ' מדינת ישראל (4.9.2017) אושר עונש של 30 חודשי מאסר בפועל וענישה נלווית שנגזרו על נאשם שהורשע, לאחר ניהול הליך הוכחות, בביצוע 15 עבירות של סחר בסם מסוכן מסוג קנאביס בקשר ל-8 קונים שונים לאורך כשנה, החזקת סמים שלא לצריכה עצמית ואספקת סמים.

ב. בעפ"ג (מרכז) 8209-08-19 מדינת ישראל נ' פסו (9.12.2019) (להלן: עניין פסו), הוחמר עונשו של נאשם שהורשע בביצוע 53 עסקאות בסם מסוכן מסוג קנאביס, אותן ביצע במשך 3 חודשים עם 29 קונים, תוך הסתייעות בנהג מונית להעברת הסמים והכסף. בפסק הדין אושר המתחם העונשי אותו קבעתי עבור מכירה בודדת של סם מסוג קנאביס בכמות קטנה (הנע בין מספר חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודת שירות ועד 10 חודשי מאסר בפועל). באותו מקרה הועמד עונשו של הנאשם על 28 חודשי מאסר, מבלי למצות עמו את הדין. פסק הדין אושר על ידי בית המשפט העליון ברע"פ 895/19 פסו נ' מדינת ישראל (5.1.2020) (להלן: עניין פסו).

ג. בעפ"ג (מרכז) 24112-09-17 טוט נ' מדינת ישראל (10.12.2017) אושר עונש של 21 חודשי מאסר בפועל שהושת על נאשם בן 19, שהורשע ב-27 עבירות של סחר בסם מסוג קנאביס בכמויות קטנות, שבוצעו על פני כשבעה חודשים. שירות המבחן התרשם מסיכון להישנות ביצוע העבירות בעתיד.

ד. בעפ"ג (מרכז) 20755-07-17 שוקרון נ' מדינת ישראל (26.12.2017) אושר עונש של 10 חודשי מאסר



בפועל שהוטל על נאשם שהורשע ב-4 עבירות של סחר בסם מסוכן קנאביס, לרבות לקטינים, לאחר שמכר סמים במשקלים קטנים ובסכומים של 100 ₪ ובאחת הפעמים בסכום של 2000 ₪, ובעבירות נלוות. הנאשם בן 23, התקשה לשתף פעולה עם שירות המבחן, נסיבות חייו קשות. נקבע מתחם עונש אחד לכל העבירות שנע בין 8-20 חודשי מאסר.

ה. בעפ"ג (מרכז) 22731-03-20 ביטון נ' מדינת ישראל (3.2.2020) נדון עניינם של שני נאשמים שהורשעו בעבירה משותפת שעניינה מכירת קנאביס במשקל של 4.8 גרם לשוטר סמוי ובביצוע 7 מכירות נוספות (כל אחד) של קנאביס, על פי רוב בכמות קטנה, בקשר לקונים שונים על פני חודשיים. נוסף על כן, הורשעו הנאשמים בהחזקת סמים בכמות לא גדולה ובנהיגה תחת השפעת סם (נאשם 2 בלבד). במסגרת הערעור הוקל עונשו של נאשם 2 נוכח תסקיר משלים חיובי שנתקבל והועמד על 12 חודשי מאסר. ערעורו של נאשם 1, עליו הושת עונש מאסר למשך 15 חודשי מאסר, נמחק בהסכמה.

ו. בעפ"ג (מרכז) 13872-04-20 מדינת ישראל נ' זוהר (21.7.2020) הוחמר עונשו של נאשם בעל עבר פלילי, שעבר הליך שיקומי משמעותי, והועמד על 18 חודשי מאסר בפועל חלף 9 חודשי מאסר בעבודות שירות. באותו מקרה הורשע הנאשם בסחר בקנאביס ב-63 הזדמנויות ל-49 אנשים, מתוכם אחד קטין. פסק הדין אושר על ידי בית המשפט העליון ברע"פ 7088/20 זוהר נ' מדינת ישראל (21.10.2020) (להלן: עניין זוהר).

ז. בעפ"ג (מרכז) 23775-04-15 מדינת ישראל נ' מדמון (21.6.2015), הוחמר עונשו של נאשם צעיר, נעדר עבר פלילי, אשר הורשע בביצוע 16 מכירות של סמים מסוכנים מסוג קנאביס וחשיש, בכמויות קטנות, לאנשים שונים, ובהם קטין והועמד על 24 חודשי מאסר. תסקיר שהתקבל בעניינו של הנאשם היה שלילי והמליץ על עונש מאסר.

ח. בעפ"ג (מרכז) 56241-03-19 בואהרון נ' מדינת ישראל (19.6.2019), אושר עונש מאסר של 17 חודשים שהושת על נאשם, נעדר עבר פלילי אך בעל תסקיר שלילי, שהורשע בביצוע עבירות של מכירת סם מסוכן מסוג קנאביס ב-32 הזדמנויות ל-17 קונים, רובן בכמויות קטנות, ובמקרים מסוימים תמורת 1,000-1,500 ש"ח. כן הורשע הנאשם בהחזקת סם מסוכן מסוג קנאביס במשקלים של עד 43 גרם.

ט. בעפ"ג (מרכז) 3963-03-17 (19.7.2017) נהרי נ' מדינת ישראל אישר בית המשפט המחוזי עונש מאסר בן 20 חודשים שהוטל על נאשם בעקבות הרשעתו ב-37-39 עסקאות של סחר בסם מסוכן מסוג חשיש וגראס, אותן ביצע עם 7 לקוחות. בפסק הדין אושר מתחם ענישה כולל הנע בין 16 ל-36 חודשי מאסר בפועל לאחר שנקבע שיש לראות בכלל העסקאות אירוע אחד.

י. בעפ"ג (מרכז) 829-07-20 בורשטיין נ' מדינת ישראל (21.2.2021), הוקל עונשו של נאשם שהורשע בעבירות של סחר בקנאביס בעשרות רבות של הזדמנויות, לרבות מכירה לקטינים, לאורך כ-8 חודשים.



בערכאה הדיונית נקבע מתחם הנע בין 24 חודשי מאסר לבין 48 חודשים. בהתחשב בהליך טיפולי מוצלח שכלל גמילה מסמים ביחידה לטיפול בהתמכרויות ועבר פלילי נקי מצאה ערכאת הערעור לחרוג ממתחם הענישה ולהעמיד את עונשו של הנאשם על 12 חודשי מאסר כעונש עיקרי.

יא. בת"פ (ראשל"צ) 63584-03-18 מדינת ישראל נ' קרדי (11.2.2020) הורשע הנאשם בסחר בקנאביס ב-15 הזדמנויות ל-5 קונים בכמויות בלתי ידועות (אך בתמורה לסכומים נמוכים יחסית) וכן בהחזקת סם שלא לצריכה עצמית והפרעה לשוטר במילוי תפקידו. הושתו על הנאשם 15 חודשי מאסר בפועל, כאשר בין יתר השיקולים עמד חוסר שיתוף פעולה עם שירות המבחן (ערעור הנאשם תלוי ועומד בבית המשפט המחוזי).

18. במאמר מוסגר אציין שפסקי דין שהוגשו מטעם ההגנה ניתנו ברובם על ידי הערכאות הדיוניות, כאשר העונשים שהושתו באותם מקרים שיקפו את נסיבות המקרה הנדון. יתרה מכך, שניים מגזרי הדין [ת"פ (ת"א) 9050-04-13 מדינת ישראל נ' פלוני (1.7.2015) ות"פ (ת"א) 19591-11-15 מדינת ישראל נ' גפני (22.1.2019)] עוסקים בנסיבות שונות בתכלית, של מכירת סם, על רקע חברי, במספר עסקאות קטן (בין 2 ל-4 מכירות), ובהתאם - מתחמי הענישה שנקבעו בהם היו נמוכים, תוך שנמצא אף לחרוג מהם מטעמי שיקום. בע"פ (י-ם) 11045-09-18 אליאסיאן נ' מדינת ישראל (3.3.2019) הורשע הנאשם בסחר בחשיש בצוותא עם אחר ובעסקה אחרת בסם, לאחר שמכר חשיש לסוכן סמוי ב-3 הזדמנויות ובכמויות גדולות. בבית המשפט המחוזי בוטלה הרשעת הנאשם, לאחר שנמצא שעבר הליך שיקום מלא לאורך שנה, לרבות גמילה מסמים במרכז יום, ובהיתן סיכוי קלוש להישנות העבירות. אין חולק על כך שמדובר בפסק דין חריג, שאינו משקף את מגמת הפסיקה, ושהותאם לנסיבות הייחודיות של אותו מקרה.

19. אשר על כן, בהתחשב בכלל הנסיבות שפורטו לעיל, לרבות מספר העסקאות, סוג הסם, מספר הקונים, משך התקופה בה בוצעו העסקאות, חלקו ו"מעמדו" של הנאשם בכל עסקה, הסם לא נמכר לקטינים, ובהיתן מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, אני קובע כי מתחם הענישה ההולם בענייננו נע בין 8 ל-18 חודשי מאסר.

קביעת עונשו של הנאשם - נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות

20. השאלה העיקרית הניצבת לפתחו של בית המשפט בפרק זה היא אם קיימת במקרה שלפניי הצדקה לחרוג ממתחם הענישה ההולם מטעמי שיקום ולהימנע מהטלת רכיב של מאסר מאחורי סורג ובריה.

סעיף 40ד' לחוק העונשין, התשל"ז-1977 קובע:

"קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש] התשכ"ט-1969."



על הטוען לקיומו של "סיכוי של ממש" לשיקום, באופן המצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם, להציג עובדות וראיות המלמדות על פוטנציאל שיקום גבוה. לצורך הערכת גורמי הסיכוי לשיקום, נקבעו בפסיקה מספר פרמטרים ובהם: עברו הפלילי של הנאשם, מידת המוטיבציה שהפגין להשתקם, מידת שיתוף הפעולה של הנאשם עם שירות המבחן ועם רשויות החוק, הליך גמילה, אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה, הבעת חרטה כנה ואמפתיה לנפגעי העבירה וקיומה של התגייסות משפחתית לצד הנאשם [ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל (18.4.2018); רע"פ 7683/13 פרלמן נ' מדינת ישראל (23.2.2014)]. לצד זאת, נקבע שהתגייסות להליך טיפולי ושיקום מוצלח אינם חזות הכול, וכל מקרה יישקל לגופו, תוך מתן מענה הולם גם ליתר שיקולי הענישה [עניין זוהר, פסקה 5].

21. ומן הכלל אל הפרט. הנאשם כבן 30, נעדר עבר פלילי, נשוי ואב לשני פעוטות בגילאי שנתיים ושלוש.

מתסקיר שירות המבחן מיום 2.2.2020 עולה כי בגיל 18 עלה הנאשם לארץ לבדו מרוסיה, התגייס לצה"ל בתפקיד לוחם, והוכר כחייל בודד. בהמשך עבד הנאשם בעבודות מזדמנות וניהל, לדבריו, אורח חיים בזבזני, אשר עמד בבסיס צבירת החובות הכבדים שהובילו אותו למעורבות בפלילים. כיום עובד הנאשם כנהג בחברת הובלות. הנאשם מסר כי על רקע התמודדותו עם בדידותו בארץ ובהיעדר יציבות וקביעות, החל להשתמש בקנאביס, שימוש שהלך והעמיק עם ביצוע עבירות הסחר, בהינתן זמינות הסמים. במסגרת הליך המעצר שוחרר הנאשם למעצר בית בהמלצת שירות המבחן, שולב בקבוצה לעצורי בית ובהמשך החל לצאת לעבודה.

שירות המבחן התרשם מאדם מופנם בעל יכולת נמוכה לשתף בקשייו, אשר החל להשתמש בסמים בהיעדר גורמי תמיכה קבועים. לצד זאת, צוין כי כלפי חוץ הפגין הנאשם תפקוד יציב ויכולות להיענות לדרישות המסגרות השונות בחייו והוא אינו בעל דפוסים שוליים מגובשים ועמוקים. לאור נכונות ראשונית שביטא הנאשם להשתלב בטיפול במסגרת התחנה לנפגעי סמים, נדחה הדיון בארבעה חודשים לצורך ניסיון טיפולי.

מהתסקיר המשלים מיום 9.9.2020, שהגשתו נדחתה בשל התפשטות נגיף הקורונה, נמסר שהנאשם החל בתהליך טיפולי ביחידה לטיפול בנפגעי סמים בחודש מאי 2020. הנאשם הגיע לשיחות פרטניות מדי שבוע ומסר בדיקות שתן שנמצאו נקיות מסמים. בהמלצת שירות המבחן נדחה הדיון בשנית לצורך מיצוי הטיפול.

מהתסקיר האחרון מיום 19.1.2021 עולה כי בתקופת הדחייה גילה הנאשם אחריות לקידום תהליך שיקומו וערך מאמצים לבצע שינויים שיסייעו לו ולמשפחתו. כן צוין שהוא המשיך למסור בדיקות שתן נקיות מסמים וכי הוא עתיד להשתלב בקבוצה טיפולית בנושא תקשורת מקדמת. מגורמי הטיפול נמסר כי הגם שעודנו מתקשה בבקשת עזרה, יש לנאשם מוטיבציה גבוהה להיעזר בטיפול לשיפור מיומנויות חייו. על פי הערכת שירות המבחן, הטיפול הגביר את יכולת הנאשם להימנע ממעורבות פלילית בעתיד, ומשכך הומלץ להימנע מענישה בדמות מאסר בפועל אשר לדברי שירות המבחן "תחבל באופן ישיר במאמצי השיקום עד כה", ולהסתפק תחת זאת בעונש מאסר קצר לריצוי בעבודות שירות, לצד צו מבחן למשך שנה במהלכו ימשיך הנאשם בטיפול.

22. יש לציין שבתסקיר המבחן הראשון צוין חששו של הנאשם שמא ההליך הפלילי יחבל בסיכויי אשתו לקבלת אזרחות, אולם טענה זו לא הוכחה.



23. עינינו הרואות שעל אף קשיים בתחילת הדרך, נרתם הנאשם להליך שיקומי והוא נכון להמשיך בו. אכן, לא אחת נקבע כי בעבירות של סחר בסמים נסוגות נסיבותיו האישיות של הנאשם מפני האינטרס הציבורי [ע"פ 7070/03 זניד נ' מדינת ישראל (3.4.2006)], כאשר, ככלל, ייטו בתי המשפט להסתפק בעונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות במקרים בהם עברו נאשמים הליכי שיקום ארוכים ומשמעותיים, בדרך כלל במסגרת קהילה סגורה. הטעם לכלל זה הוא "נקודת הפתיחה" הנמוכה של אותו נאשם, על פי רוב על רקע התמכרותו, הוקרה על הדרך הלא פשוטה שעבר, כמו גם רצון לסייע לו להשתלב בחברה לאחר הליך השיקום. אין חולק על כך שבמקרה שלפנינו אין מדובר בנאשם שנזקק לגמילה בקהילה סגורה. ואולם, לאחר בחינת מכלול השיקולים, מצאתי שהצטברותם של מגוון נימוקים מצדיקים במקרה זה הימנעות מהטלת עונש מאסר בפועל:

האחד, נקודת הפתיחה של הנאשם. מדובר בעולה חדש שמאז עלייתו לארץ התמודד עם תחושת בידוד וחוסר יכולת בבקשת עזרה מהסובבים אותו בעת קושי או מצוקה. על אף היעדר גורמי תמיכה קבועים, תפקד הנאשם לאורך השנים באופן יציב וגילה יכולות להיענות לדרישות המסגרות השונות, ובכלל זה בלימודיו, בשירותו הצבאי, אותו העביר כחייל בודד, ובתעסוקה. מתסקיר שירות המבחן עולה שהשימוש בסמים אצל הנאשם החל בנסיבות חברתיות, והוא התגבר ככל שהסמים היו זמינים עבורו במסגרת ביצוע העבירות נושא כתב האישום. להערכת שירות המבחן הסמים אף סייעו לו להתמודד עם תחושת הפחד שחש עקב מעשיו. עוד העריך שירות המבחן שהיעדר סביבה תומכת הקשתה על הנאשם לשתף את סביבתו בבקשת עזרה וצמצמה את החלופות שעמדו בפניו להתמודדות עם מצוקתו הכלכלית והחובות שצבר.

השני, השיקום שעבר הנאשם. מארבעת תסקירי שירות המבחן עולה שהנאשם עמד בכל הדרישות שהוצבו לו, שיתף פעולה עם שירות המבחן באופן מלא, מסר לאורך השנים בדיקות שתן נקיות, השתתף בקביעות בכל השיחות שנקבעו לו ועתיד להשתתף בקבוצות טיפול שונות שנדחו בשל משבר הקורונה. לאור חובותיו הרבים, ובתיווך עובדת סוציאלית, הגיש הנאשם בקשה לסיוע גם במישור זה. להערכת שירות המבחן הטיפול היה אפקטיבי עבור הנאשם והגביר את יכולתו להימנע ממעורבות פלילית בעתיד, כאשר הטלת עונש מאסר יחבל "באופן ישיר" וממשי במאמצי השיקום עד כה. למותר לציין שהטלת עונש מאסר בפועל על הנאשם לא תאפשר להטיל עליו צו מבחן ולשלב בקבוצה הטיפולית, שמועד כינוסה נדחה בשל משבר הקורונה, ובכך ייקטע הליך השיקום הלכה למעשה.

השלישי, הנאשם היה נתון במעצר כמעט חודשיים ימים, וליתר דיוק 51 ימים, בהמשך במעצר בית במשך שנה ושלושה חודשים, מתוכם 8 חודשים במעצר בית מלא, כאשר את פרק הזמן הזה הקדיש להליך השיקומי, בהתאם לדרישות שירות המבחן.

הרביעי, שיקולים אלו מצטרפים לשיקולים ה"בסיסיים", העומדים לזכות הנאשם ובהם הודאתו, נטילת האחריות, החרטה שהביע וההפנמה של חומרת מעשיו, החיסכון בזמן השיפוטי, עברו הנקי וחלוף הזמן מהתקופה בה בוצעו העבירות, כאשר מאז ועד היום לא נפתחו נגדו תיקים חדשים.

החמישי, על אף החומרה במעשי הנאשם, נסיבות ביצוע העבירות קלות מאלו שנדונו בעניין פסו ובעניין זוהר, כל זאת מבלי להקל ראש במעשיו.



בנסיבות הללו מצאתי ששילוב הנתונים, לרבות השיקום אותו עבר הנאשם שנתן מענה למכלול הבעיות שעמדו בבסיס ביצוע העבירות, פוטנציאל השיקום המשמעותי, התקופה בה היה נתון במעצר ובהמשך בתנאים מגבילים והמלצת שירות המבחן, מצדיקים חריגה מהמתחמים המקובלים במובן זה שעונש המאסר שיוטל על הנאשם ירוצה בדרך של עבודות שירות. אשר למשך המאסר - שירות המבחן המליץ שתקופת המאסר בעבודות שירות תהיה קצרה ככל הניתן, זאת על מנת לצמצם את הפגיעה ביכולתו לפרנס את עצמו ואת משפחתו, בהיותו מפרנס יחיד. על אף ההבנה למצבו של הנאשם, שביטוייה כאמור בהימנעות מהטלת עונש מאסר בפועל, מצאתי שלא להיעתר להמלצה זו, שיש בה משום חריגה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת ומשום העברת מסר סלחני למעשי הנאשם. נוסף על כך קיצור תקופת עבודות השירות יכול ותפגע ביתר שיקולי הענישה, ובראשם שיקולי ההרתעה. מובן הדבר שריצוי מאסר בעבודות שירות לתקופה ארוכה יפגע בנאשם, אולם במלאכת האיזון העדינה לה נדרשתי, מצאתי שלא ניתן להימנע מכך.

בשל החובות הכבדים בהם מצוי הנאשם, כמו גם הפגיעה ביכולתו להתפרנס בתקופה הקרובה, והרבה לפני משורת הדין, מצאתי להימנע מלהטיל על הנאשם קנס כספי, ולהסתפק תחת זאת בהתחייבות. על מנת שלא לפגוע באפשרות הנאשם להתפרנס בעתיד, מצאתי להסתפק בהטלת עונש של פסילה על תנאי בלבד.

24. אשר על כן, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 9 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות.

בהתאם לחוות דעת הממונה, יבוצעו עבודות השירות בישיבת ההסדר נווה דקלים באשדוד. על הנאשם להתייצב לצורך קליטה והצבה במשרדי הממונה על עבודות השירות מפקדת מחוז דרום ביום 9.9.2021 לא יאוחר מהשעה 08:00.

מובהר לנאשם שככל שלא יבצע את עבודות השירות, או לא ישתף פעולה עם הממונה או עם מקום ההשמה, ניתן יהיה להפקיע את עבודות השירות, ויהיה עליו לרצות את יתרת התקופה בדרך של מאסר בפועל.

ב. מאסר למשך 6 חודשים, אותו לא ירצה הנאשם אלא אם יעבור בתוך תקופה של 3 שנים מהיום על כל עבירה מסוג פשע לפי פקודת הסמים המסוכנים.

ג. מאסר למשך חודש, אותו לא ירצה הנאשם אלא אם יעבור בתוך תקופה של 3 שנים מהיום על כל עבירה מסוג עוון לפי פקודת הסמים המסוכנים.

ד. הנאשם יתחייב להימנע מלבצע עבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים מסוג פשע בתוך תקופה של 3 שנים מהיום, וככל שיבצעה ישלם סך של 3,000 ₪. רשמתי לפני את התחייבות הנאשם להימנע מלבצע עבירות כאמור, ואת הצהרתו לפיה הבין את משמעות הפרתה.

ה. פסילה על תנאי מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה למשך 6 חודשים, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור על עבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים במשך שנתיים מהיום.

ו. צו מבחן למשך 18 חודשים. בשים לב לעובדה שהוטל על הנאשם במקביל לבצע עבודות שירות, מתבקש שירות המבחן לשלב את הנאשם בשיחות או בקבוצה טיפולית שלא יתנגשו עם שעות העבודה.



מובהר לנאשם שככל שלא יעמוד בצו המבחן או לא ישתף פעולה עם שירות המבחן, יוחזר עניינו לבית המשפט וניתן יהיה להטיל עליו כל עונש אחר, לרבות מאסר בפועל.

25. ניתן בזאת צו כללי למוצגים. הסמים יושמדו.

26. ערבויות והפקדות שניתנו במסגרת תיק זה או במסגרת אחד מהליכי המעצר הקשורים אליו ישמשו לצורך הבטחת התייצבות הנאשם לביצוע עונש המאסר בעבודות שירות. לאחר התייצבות הנאשם בפני הממונה על עבודות השירות במעוד שנקבע, יושבו ההפקדות לידיו או לידי הערבים, ככל שהוטל עליהם להפקיד כסף, כפוף לכל מניעה חוקית אחרת.

27. ניתן בזאת צו עיכוב יציאה מארץ. ככל שדרכונו של הנאשם לא הופקד, יפקיד אותו הנאשם במזכירות בית המשפט עד ליום 26.5.2021.

28. המזכירות תעביר העתק גזר הדין לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, י"ג סיוון תשפ"א, 24 מאי 2021, בנוכחות הצדדים.